

Promemoria

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen

Avvecklingssystem som inte omfattas av EU:s regelverk

Fi2018/00758/V

Maj 2018

Innehållsförteckning

1	Promemorians huvudsakliga innehåll	3
2	Lagförslag	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2015:1016) om resolution	9
3	Skyddet mot rättsliga risker vid avveckling av förpliktelser på finansmarknaden	13
3.1	Avvecklingssystem inom EES	13
3.2	Avvecklingssystem utanför EES	15
4	Avvecklingssystem som inte omfattas av EU:s regelverk ska kunna likställas med sådana system	18
4.1	Likställda avvecklingssystem	18
4.2	Underrättelse till behöriga myndigheter inom EES	20
4.3	Uppgiftsskyldighet	21
4.4	Avgifter	22
4.5	Ändring av beslut om likställande	22
4.6	Överklagande	22
5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	23
6	Förslagets konsekvenser	23
7	Författningskommentar	25
7.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden	25
7.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:1016) om resolution	27

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås att utländska avvecklingssystem på vilka lagen i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) ska tillämpas och som därför inte omfattas av det s.k. finalitydirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG av den 19 maj 1998 om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper) ska kunna likställas med system som omfattas av det direktivet. För avveckling som sker i likställda system ska finnas samma skydd mot rättsliga risker som vid avveckling i system som omfattas av finalitydirektivet. Förslaget innebär ändringar i dels lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden, dels lagen (2015:1016) om resolution.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

2 Lagförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden¹

dels att nuvarande 17 § ska betecknas 19 §,

dels att 2, 11, 14 och 15 §§ och rubriken närmast före 14 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 7 a, 14 a, 17 och 18 §§, och närmast före 7 a och 18 §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att det närmast före 19 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Överklagande”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

I denna lag avses med

administratör: ett företag som är ansvarigt för verksamheten i ett avvecklingssystem; företaget anses som deltagare i systemet,

anmält avvecklingssystem: ett avvecklingssystem som en stat inom EES har anmält till Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten eller till Eftas övervakningsmyndighet,

anmält avvecklingssystem: ett avvecklingssystem som en stat inom EES har anmält till Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten eller till Eftas övervakningsmyndighet, eller ett likställt avvecklingssystem,

clearingorganisation: ett företag som har tillstånd att driva clearingverksamhet enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

EES: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

kollektivt obeståndsförfarande: konkurs, företagsrekonstruktion eller annat därmed jämförbart förfarande,

likställt avvecklingssystem: ett avvecklingssystem som Finansinspektionen enligt 7 a § har beslutat att likställa med ett avvecklingssystem som en stat inom EES har anmält till Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten eller till Eftas övervakningsmyndighet,

¹ Senaste lydelse av 17 § 2013:100.

² Senaste lydelse 2016:54.

samverkande system: två eller flera anmälda avvecklingssystem vars administratörer har ingått ett ömsesidigt arrangemang som innebär att överföringsuppdrag verkställs mellan systemen, och

värdepapperscentral: detsamma som i artikel 2.1.1 i förordning (EU) nr 909/2014, i den ursprungliga lydelsen.

Likställda avvecklingssystem

7 a §

Finansinspektionen får på ansökan av administratören och efter att ha gett Riksbanken tillfälle att yttra sig besluta att ett utländskt avvecklingssystem, på vilket lagen i en stat utanför EES ska tillämpas, ska likställas med ett avvecklingssystem som en stat inom EES har anmält till Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten eller till Eftas övervakningsmyndighet.

Ett beslut enligt första stycket får fattas om

1. systemet tillgodoser de säkerhetskrav som är förenade med verksamheten och är organiserat på ett sådant sätt att deltagarnas ekonomiska ställning i systemet kan överblickas,

2. administratören står under betryggande tillsyn av en myndighet eller annat behörigt organ, och

3. det finns skäl att anta att Finansinspektionen löpande får tillgång till uppgifter om verksamheten.

11 §³

När Finansinspektionen har fått underrättelse om ett konkursbeslut eller ett beslut om företagsrekonstruktion avseende en deltagare i ett anmält avvecklingssystem, ska inspektionen omedelbart underrätta den eller de myndigheter som respektive stat inom EES anmält till Europeiska kommissionen eller

När Finansinspektionen har fått underrättelse om ett konkursbeslut eller ett beslut om företagsrekonstruktion avseende en deltagare i ett anmält avvecklingssystem som inte är ett likställt avvecklingssystem, ska inspektionen omedelbart underrätta den eller de myndigheter som respektive stat

³ Senaste lydelse 2012:190.

till Eftas övervakningsmyndighet som behörig mottagare av en sådan underrättelse. Även Europeiska systemrisknämnden och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten ska omedelbart underrättas.

inom EES anmält till Europeiska kommissionen eller till Eftas övervakningsmyndighet som behörig mottagare av en sådan underrättelse. Även Europeiska systemrisknämnden och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten ska omedelbart underrättas.

Tillsyn m.m.

Tillsyn

14 §

Finansinspektionen övervakar *efterlevnaden* av denna lag. I fråga om tillsynen gäller vad som är föreskrivet i de lagar som reglerar institutens verksamhet, om inte annat följer av denna lag.

Finansinspektionen övervakar *att denna lag följs*. I fråga om tillsynen gäller vad som är föreskrivet i de lagar som reglerar institutens verksamhet, om inte annat följer av denna lag.

Administratören av ett godkänt avvecklingssystem ska anmäla till Finansinspektionen vilka som är deltagare i systemet och omedelbart underrätta inspektionen om varje förändring av deltagarkretsen samt förändringar i övrigt av betydelse för systemets funktion.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen, får meddela närmare föreskrifter om

1. vad en ansökan om godkännande av ett avvecklingssystem skall innehålla och

2. skyldighet för administratören att lämna inspektionen nödvändiga upplysningar om verksamheten.

14 a §

Administratören av ett avvecklingssystem ska lämna Finansinspektionen upplysningar om verksamheten enligt föreskrifter som meddelats med stöd av denna lag. Administratören ska även lämna Finansinspektionen de upplysningar som inspektionen begär.

Administratören av ett godkänt avvecklingssystem ska anmäla till

Finansinspektionen vilka som är deltagare i systemet och omedelbart underrätta inspektionen om varje förändring av deltagarkretsen samt förändringar i övrigt av betydelse för systemets funktion.

15 §

För prövning av en ansökan om godkännande enligt denna lag skall sökanden betala avgift enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar. Om Finansinspektionen för bedömning av en viss fråga vid prövningen eller annars med anledning av förändringar av betydelse för systemets funktion behöver anlita någon med särskild fackkunskap, skall kostnaden för detta betalas av administratören.

Finansinspektionen får ta ut avgifter för prövning av ansökningar enligt denna lag. Om Finansinspektionen för bedömning av en viss fråga vid prövningen eller annars med anledning av förändringar av betydelse för systemets funktion behöver anlita någon med särskild fackkunskap, ska kostnaden för detta betalas av administratören.

17 §

Finansinspektionen ska besluta att ett likställt avvecklingssystem inte längre ska vara ett sådant avvecklingssystem om förutsättningarna enligt 7 a § inte längre är uppfyllda eller om administratören av systemet begär det.

Bemyndigande

18 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad en ansökan om godkännande enligt 3 § eller likställande enligt 7 a § ska innehålla,

2. vilka upplysningar en administratör av ett godkänt eller likställt avvecklingssystem ska lämna till Finansinspektionen enligt 14 a § och när upplysningarna ska lämnas, och

3. sådana avgifter som avses i 15 § första meningen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.
 2. Ansökningar om likställande av avvecklingssystem enligt 7 a § får prövas före ikraftträdandet. Ett beslut om likställande ska gälla tidigast från ikraftträdandet. Finansinspektionen får även före lagens ikraftträdande ta ut avgifter för ansökningar om likställande som kommit in till inspektionen före ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:1016) om resolution

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (2015:1016) om resolution ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹

I denna lag avses med

anmält avvecklingssystem: ett *anmält avvecklingssystem*: ett avvecklingssystem som ett land inom EES har anmält till Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten eller till Eftas övervakningsmyndighet,

bankdag: en dag som inte är en lördag, en söndag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton eller en allmän helgdag,

behörig myndighet: i Sverige Finansinspektionen och i fråga om övriga länder inom EES en behörig myndighet enligt definitionen i artikel 4.1.40 i tillsynsförordningen, inbegripet Europeiska centralbanken när det gäller de särskilda uppgifter som den tilldelas genom rådets förordning (EU) nr 1024/2013 av den 15 oktober 2013 om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut, i den ursprungliga lydelsen,

berörd myndighet: i Sverige Finansinspektionen och i fråga om övriga länder inom EES, den myndighet som länderna identifierat enligt artikel 61.2 i krishanteringsdirektivet,

betydande filial: en filial som är betydande enligt artikel 51.1 i kapitaltäckningsdirektivet,

blandat finansiellt holdingföretag: ett holdingföretag enligt artikel 4.1.21 i tillsynsförordningen,

blandat finansiellt moderholdingföretag inom EES: ett inom EES etablerat blandat finansiellt holdingföretag som inte självt är ett dotterföretag till ett

a) institut eller ett EES-institut som auktoriserats i något land inom EES, eller

b) annat blandat finansiellt holdingföretag eller ett finansiellt holdingföretag som är etablerat i något land inom EES,

dotterföretag: ett dotterföretag enligt artikel 4.1.16 i tillsynsförordningen,

EES: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

EES-filial: en filial till ett tredjelandsinstitut som är etablerad i ett land inom EES,

EES-institut: ett institut enligt artikel 4.1.3 i tillsynsförordningen som är hemmahörande i ett annat land inom EES än Sverige,

¹ Senaste lydelse 2017:706.

filial: en filial enligt artikel 4.1.17 i tillsynsförordningen,
finansiellt holdingföretag: ett holdingföretag enligt artikel 4.1.20 i tillsynsförordningen,

finansiellt institut: ett företag enligt artikel 4.1.26 i tillsynsförordningen,

finansieringsplan: en plan enligt artikel 107 i krishanteringsdirektivet,
finansiellt moderholdingföretag inom EES: ett inom EES etablerat finansiellt holdingföretag som inte självt är ett dotterföretag till ett

a) institut eller ett EES-institut som auktoriserats i något land inom EES, eller

b) annat finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag som är etablerat i något land inom EES,

finansieringsarrangemang: ett arrangemang för finansiering av kostnader för resolution som upprättats av ett land inom EES enligt artikel 100 i krishanteringsdirektivet,

förordningen om resolutionsavgifter: Europeiska kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/63 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/59 av den 21 oktober 2014 avseende förhandsbidrag till finansieringsarrangemang för resolution,

garanterad insättning: en insättning som omfattas av insättningsgarantin enligt 4 och 4 c §§ lagen (1995:1571) om insättningsgaranti,

gruppbaserad: som är gjord på grundval av den konsoliderade situationen enligt artikel 4.1.47 i tillsynsförordningen,

gränsöverskridande koncern: en koncern med moder- och dotterföretag i flera länder inom EES,

holdingföretag med blandad verksamhet: ett holdingföretag enligt artikel 4.1.22 i tillsynsförordningen,

institut: kreditinstitut och värdepappersbolag,

kapitalbas: detsamma som avses i artikel 72 i tillsynsförordningen,

kapitaltäckningsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/59/EU,

koncern: ett moderföretag och dess dotterföretag,

koncernresolutionsordning: en plan enligt artikel 91.6 i krishanteringsdirektivet,

kreditinstitut: banker och kreditmarknadsföretag enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

krisavvärjande åtgärd:

a) en åtgärd för att undanröja väsentliga brister eller väsentliga hinder för återhämtning enligt 6 a kap. 6 och 7 §§ lagen om bank- och finansieringsrörelse och 8 a kap. 7 och 8 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

b) en åtgärd för att undanröja eller minska väsentliga hinder för rekonstruktion eller avveckling enligt 3 kap. 3–5 och 12–24 §§,

c) en åtgärd som enligt beslut av Finansinspektionen är en krisavvärjande åtgärd enligt 15 kap. 2 c § lagen om bank- och finansieringsrörelse eller 25 kap. 2 c § lagen om värdepappersmarknaden,

d) ett beslut av Finansinspektionen om att tillsätta en tillfällig förvaltare enligt 15 a kap. lagen om bank- och finansieringsrörelse eller 25 a kap. lagen om värdepappersmarknaden, eller

e) nedskrivning eller konvertering av relevanta kapitalinstrument enligt 6 kap.,

krishanteringsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/59/EU av den 15 maj 2014 om inrättande av en ram för återhämtning och resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av rådets direktiv 82/891/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/24/EG, 2002/47/EG, 2004/25/EG, 2005/56/EG, 2007/36/EG, 2011/35/EU, 2012/30/EU och 2013/36/EU samt Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 1093/2010 och (EU) nr 648/2012, i den ursprungliga lydelsen,

kritisk verksamhet: en tjänst eller en transaktion som, om den upphörde, sannolikt skulle leda till en allvarlig störning i det finansiella systemet,

kvalificerad insättning: en insättning enligt lagen om insättningsgaranti som inte är undantagen enligt 4 b eller 5 § i den lagen,

kärnprimärkapitalinstrument: kapitalinstrument som uppfyller villkoren i artiklarna 28.1–28.4, 29.1–29.5 eller 31.1 i tillsynsförordningen,

moderföretag: ett moderföretag enligt artikel 4.1.15 a i tillsynsförordningen,

moderföretag inom EES: ett moderinstitut inom EES, ett finansiellt moderholdingföretag inom EES eller ett blandat finansiellt moderholdingföretag inom EES,

moderföretag i tredjeland: ett moderinstitut, ett finansiellt moderholdingföretag eller ett blandat finansiellt moderholdingföretag som är hemmahörande i ett land utanför EES,

moderinstitut inom EES: ett institut eller ett EES-institut som är ett moderföretag och som inte självt är ett dotterföretag till ett

a) annat institut eller ett EES-institut, eller

b) finansiellt holdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag som är etablerat i något land inom EES,

relevanta kapitalinstrument: övriga primärkapitalinstrument och supplementärkapitalinstrument,

resolutionsförfarande i tredjeland: en åtgärd som enligt rätten i ett land utanför EES syftar till att hantera en kris i ett tredjelandsinstitut eller i ett moderföretag i tredjeland, om åtgärden är jämförbar med sådana resolutionsåtgärder som får vidtas enligt denna lag i fråga om ändamål och förväntat resultat,

resolutionskollegium: ett resolutionskollegium enligt artikel 88 i krishanteringsdirektivet,

resolutionsåtgärd: någon av de åtgärder som anges i 12 kap. 1 §,

samordnande berörd myndighet: den berörda myndigheten i samma land inom EES som den samordnande tillsynsmyndigheten,

samordnande resolutionsmyndighet: resolutionsmyndigheten i samma land inom EES som den samordnande tillsynsmyndigheten,

samordnande tillsynsmyndighet: en behörig myndighet som ansvarar för att utöva gruppbaserad tillsyn av moderinstitut inom EES och av institut som kontrolleras av finansiella moderholdingföretag inom EES eller blandade finansiella moderholdingföretag inom EES,

supplementärkapitalinstrument: kapitalinstrument och efterställda lån som uppfyller villkoren i artikel 63 i tillsynsförordningen,

tillsynsförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012,

tillsynskollegium: ett tillsynskollegium enligt artikel 116 i kapitaltäckningsdirektivet,

tredjelandsinstitut: ett företag som har sitt huvudkontor i ett land utanför EES och som skulle vara ett institut om det var hemmahörande inom EES,

värdepappersbolag: ett svenskt aktiebolag som har tillstånd att driva värdepappersrörelse enligt lagen om värdepappersmarknaden, om det har tillstånd

a) för någon av de tjänster som anges i 2 kap. 1 § 3, 6, 7, 8 och 9 den lagen,

b) att som sidotjänst förvara finansiella instrument för kunders räkning och ta emot medel med redovisningsskyldighet enligt 2 kap. 2 § första stycket 1 den lagen, eller

c) att som sidotjänst ta emot kunders medel på konto för att underlätta värdepappersrörelsen enligt 2 kap. 2 § första stycket 8 den lagen, och

övriga primärkapitalinstrument: kapitalinstrument som uppfyller villkoren i artikel 52.1 i tillsynsförordningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

3 Skyddet mot rättsliga risker vid avveckling av förpliktelser på finansmarknaden

3.1 Avvecklingssystem inom EES

Om avvecklingssystem

Ett avvecklingssystem är ett system för clearing och avveckling av förpliktelser att betala eller att leverera finansiella instrument. Avvecklingssystem är en del av den finansiella infrastrukturen och berörs av reglering på EU-nivå och i svensk lag. Avvecklingssystemens betydelse för den finansiella stabiliteten har motiverat ett särskilt skydd för dessa system om en deltagare skulle komma på obestånd, vilket beskrivs nedan i detta avsnitt. Beskrivningar av den finansiella infrastrukturen och regleringen av den i övrigt finns i bl.a. prop. 2013/14:111 (avsnitt 4) och prop. 2015/16:10 (avsnitt 4).

Finalitydirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG av den 19 maj 1998 om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper (i det följande benämnt finalitydirektivet) syftar till att förhindra eller minimera rättsliga risker vid avveckling av förpliktelser på finansmarknaden. För att ett avvecklingssystem ska omfattas av finalitydirektivet krävs bl.a. att systemets regler anger att lagen i en medlemsstat är tillämplig på det och att systemet anmälts till Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma) eller till Eftas övervakningsmyndighet av den medlemsstat vars lag är tillämplig på systemet (artikel 2 a). Det är dock uttryckligen tillåtet för en medlemsstat att tillämpa reglerna i finalitydirektivet på inhemska institut som deltar i system i tredjeland och på säkerhet som ställs i samband med deltagande i sådana system (skäl 7).

De rättsliga riskerna hänför sig främst till frågan om ett visst förfarande eller ett visst avtal är giltigt enligt den tillämpliga nationella rätten. Den frågan är av intresse vid sådana störningar som kan uppkomma till följd av att insolvensförfaranden inleds avseende en deltagare i ett avvecklingssystem. Framför allt handlar det om att minska riskerna för en dominoeffekt som innebär att problem hos en deltagare sprider sig till andra deltagare och därigenom orsakar risker för den finansiella stabiliteten.

De rättsliga riskerna har alltså ett samband med kredit- och motpartsrisker, eftersom ett insolvensförfarande förutsätter att gäldenären i fråga är insolvent eller i vart fall har betalningssvårigheter. Genom att förhindra eller minimera de rättsliga riskerna ska finalitydirektivet bidra till säkerhet och stabilitet på finansmarknaden. Därigenom förenklas inte minst den gränsöverskridande handeln med finansiella instrument och valuta. Vidare underlättas gränsöverskridande betalningar i samband med sådan handel eller för andra syften. Det finansiella systemets funktion och stabilitet kräver att överföringsuppdrag avseende betalningar och

värdepapper samt nettningar blir bestående, även i en situation där en deltagare blir insolvent. Finalitydirektivet innehåller därför ett skydd för överföringsuppdrag och nettningar inom finansiella avvecklingssystem.

Enligt reglerna i finalitydirektivet ska överföringsuppdrag och nettningar under vissa förutsättningar gälla även i förhållande till tredje man, dvs. i sakrättsligt hänseende, även om ett insolvensförfarande inleds mot en deltagare (artikel 3). Överföringsuppdrag inom ett avvecklingssystem får vidare inte återkallas efter den tidpunkt som anges i reglerna för systemet (artikel 5). I fråga om insolvensförfaranden föreskrivs bl.a. att de inte får ha retroaktiv verkan (artikel 7). Om ett insolvensförfarande inleds mot en deltagare i ett avvecklingssystem, ska de rättigheter och förpliktelser som uppstår genom eller i samband med den deltagarens deltagande i avvecklingssystemet, bestämmas av den lag som är tillämplig på systemet (artikel 8). Direktivet innehåller även regler om skydd mot verkningarna av insolvens när en säkerhet ställts i samband med ett avvecklingssystem (artikel 9).

Genom direktivet förhindras sammantaget att medlemsstaternas insolvensrättsliga regelverk får genomslag inom det område som direktivet reglerar, dvs. inom avvecklingssystemet.

Krishanteringsdirektivet

Genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/59/EU av den 15 maj 2014 om inrättande av en ram för återhämtning och resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av rådets direktiv 82/891/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/24/EG, 2002/47/EG, 2004/25/EG, 2005/56/EG, 2007/36/EG, 2011/35/EU, 2012/30/EU och 2013/36/EU samt Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 1093/2010 och (EU) nr 648/2012 (i det följande benämnt krishanteringsdirektivet) har det införts ett ramverk för resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag samt företag som ingår i samma concern som sådana företag. För en beskrivning av direktivets innehåll, se prop. 2015/16:5.

Av betydelse för frågan i denna promemoria är vissa regler i krishanteringsdirektivet som rör avvecklingssystem som anmälts enligt finalitydirektivet. Dessa innebär bl.a. att det från befogenheter i förhållande till ett företag i resolution görs vissa undantag som rör förpliktelser som hänför sig till avvecklingssystem som omfattas av finalitydirektivet (artiklarna 69–71) samt att vissa resolutionsverktyg inte ska påverka sådana avvecklingssystem (artikel 80).

Svenska bestämmelser

Finalitydirektivet har i svensk rätt genomförts framför allt i bestämmelser i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden (i det följande benämnd lagen om avvecklingssystem) och bestämmelser i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument. Skyddet enligt dessa lagar gäller i förhållande till s.k. anmälda avvecklingssystem. Ett anmält avvecklingssystem är ett avvecklingssystem som en stat inom EES har anmält till Esma eller till Eftas övervakningsmyndighet, vilket motsvarar sådana system som omfattas av finality-

direktivet (se 2 § lagen om avvecklingssystem, 1 kap. 1 § lagen om handel med finansiella instrument och artikel 2 a i finalitydirektivet).

Begränsningen till anmälda avvecklingssystem gäller t.ex. för de centrala bestämmelserna i lagen om avvecklingssystem om lagval i det fall ett kollektivt obeståndsförfarande inleds mot en deltagare i ett anmält avvecklingssystem och om att ett överföringsuppdrag som har införts i ett sådant system ska gälla mot tredje man om det har införts innan ett beslut om kollektivt obeståndsförfarande meddelades (se 12 och 13 §§). Detsamma gäller för den motsvarande lagvalsbestämmelsen i lagen (2005:1047) om internationella förhållanden rörande finansiella företags insolvens (13 § andra stycket). En begränsning till anmälda avvecklingssystem finns också i bestämmelsen i lagen om handel med finansiella instrument som innebär att avräkning (netting) av förpliktelser i ett anmält avvecklingssystem som har skett i enlighet med systemets regler är bindande för tredje man och konkursboet om en deltagare går i konkurs (5 kap. 1 §).

Krishanteringsdirektivet har i svensk rätt genomförts i framför allt lagen (2015:1016) om resolution. Lagen om resolution innehåller, liksom krishanteringsdirektivet, vissa undantag från befogenheter i förhållande till företag i resolution och vissa bestämmelser om skydd som rör avvecklingssystem som omfattas av finalitydirektivet (13 kap. 5, 9 och 14 §§ och 23 kap. 6 §). Bestämmelserna som rör avvecklingssystem gäller i förhållande till anmälda avvecklingssystem, vilket har samma innebörd i den lagen som i lagen om avvecklingssystem (se 2 kap. 1 §).

3.2 Avvecklingssystem utanför EES

Promemorians bedömning: Svenska aktörer bör ges förutsättningar att kunna delta i avvecklingssystem som faller utanför regleringen i finalitydirektivet och krishanteringsdirektivet.

Skälen för promemorians bedömning

Inledning

I detta avsnitt beskrivs först två av de avvecklingssystem som är viktiga ur ett svenskt perspektiv och sedan varför det finns behov av att kunna utsträcka det nuvarande skyddet mot rättsliga risker till avvecklingssystem utanför EU och övriga EES.

Continuous Linked Settlement System

CLS Bank International (CLS Bank) driver ett globalt system för clearing och avveckling av valutatransaktioner, Continuous Linked Settlement System (CLS). Verksamheten inleddes år 2002. I CLS kan deltagarna göra betalningar som uppstått till följd av valutatransaktioner på ett sätt som är utformat för att eliminera den allvarligaste typen av avvecklingsrisk som förknippas med valutatransaktioner, nämligen risken att förlora en betalning som överförs till motparten. I CLS avvecklas alla betalningar enligt principen betalning mot betalning (eng.

Payment versus Payment, förkortat PvP). Detta uppnås genom att medlemmarna har konton – ett för varje valuta – i CLS. Över dessa konton avvecklas båda leden i valutatransaktionen samtidigt.

Svenska kronor är en av de 18 valutor som kan avvecklas i CLS. Övriga valutor är amerikanska dollar, australiensiska dollar, brittiska pund, danska kronor, euro, hongkongdollar, israeliska shekel, japanska yen, kanadensiska dollar, koreanska won, mexikanska peso, norska kronor, nya zeeländska dollar, schweizerfranc, singaporedollar, ungerska forint och sydafrikanska rand.

CLS Bank ägs av användarna och huvudkontoret ligger i New York, USA, vilket innebär att Federal Reserve Bank of New York har huvudansvaret för tillsyn och övervakning. CLS övervakas dock gemensamt av de deltagande valutornas centralbanker (däribland Riksbanken). Systemet styrs av engelsk lag och är för närvarande ett anmält avvecklingssystem.

CLS möjliggör alltså samtidig avveckling av en underliggande valutaaffär. Detta innebär att den slutgiltiga avvecklingen av en betalning i en valuta endast genomförs om motvärdet i annan valuta avvecklas samtidigt. Detta medför att risken elimineras att den ena delen av en valutaaffär avvecklas slutligt utan att den andra delen av valutaaffären gör detsamma, den s.k. avvecklingsrisken (Herstatt-risken). Genom avveckling via PvP säkerställer CLS att underliggande värde på en valutaaffär är skyddad. Skulle den ena parten i en valutaaffär inte leverera sin del enligt gällande regelverk kommer CLS att återbetala det belopp den andra motparten levererat.

SEB, Handelsbanken, Swedbank och Nordea är alla direktmedlemmar och användare i CLS. De är också aktieägare i CLS Bank. De svenska bankerna agerar även på andra sätt inom systemet än som direktmedlemmar. För att kunna avveckla i CLS i en valuta krävs antingen direkt tillgång till valutans lokala infrastruktur för clearing eller ett avtal med en bank med denna tillgång. De fyra svenska direktmedlemmarna avvecklade under 2017 transaktioner till ett belopp om motsvarande 1 900 miljarder svenska kronor per dag brutto (61,8 miljarder netto). Transaktioner i svenska kronor avvecklas av cirka 60 deltagare, varav fem är direktmedlemmar. Övriga deltagare är därmed hänvisade till någon av de fem direktmedlemmarna för avveckling i svenska kronor i CLS. I CLS avvecklades under 2017 i genomsnitt transaktioner i svenska kronor till ett belopp om motsvarande 703 miljarder per dag brutto (30,6 miljarder netto).

Andra aktörer (exempelvis fondbolag och försäkringsföretag) erbjuds att via en bank ansluten till CLS eliminera avvecklingsrisken i sin valutahandel. Svenska banker agerar också som tillhandahållare av likviditet (eng. Liquidity Providers). I denna roll har banken ett åtagande att tillhandahålla likviditet kortsiktigt i en situation då CLS är i behov av likviditet i en valuta (svenska kronor, norska kronor eller danska kronor) för att kunna slutföra avvecklingen i en given valuta. Ett sådant behov skulle kunna uppstå om en deltagande medlem i CLS drabbas av exempelvis tekniska problem som omöjliggör leverans av relevant valuta inom angivna tidsramar. Möjligheten har aldrig behövt utnyttjas i någon av de valutor som avvecklas i CLS.

Sedan introduktionen av de nordiska valutorna i CLS år 2003 har avvecklingsrisken i valutahandel eliminerats för de svenska bankerna. Den multilaterala nettingen i CLS innebär för svenska banker en ökad effektivitet i utnyttjande av likviditet i samband med avveckling. Deras operationella risk har också minskat eftersom antalet betalningar och tillhörande avstämningar minskat dramatiskt. I stället för att bilateralt hantera varje enskild valutaaffär som en avgående respektive en ankommande betalning sker varje valutadag en nettobokning per valuta (antingen får banken ett belopp i en handlad valuta eller så ska ett belopp för en valuta betalas till CLS).

CLS är det dominerande globala betalningssystemet för avveckling av valutaaffärer i de ovan nämnda valutorna. Något jämförbart alternativ existerar inte på marknaden i dag.

LCH

LCH Limited (LCH), en del av LCH.Clearnet Group Limited, är en central motpart och har säte i Storbritannien. De avvecklingssystem som drivs av LCH är för närvarande anmälda avvecklingssystem. I LCH:s avvecklingssystem clearas flera olika tillgångsslag, bl.a. aktier och skuldförbindelser (inklusive repor) samt råvaruderivat och andra derivatkontrakt. Tre av de svenska storbankerna är i dag deltagare i avvecklingssystem som drivs av LCH och andra svenska finansiella företag clearar i LCH:s system via ombud. Central motpartsclearing av ränteswappar i LCH görs inom det system som kallas SwapClear. Det är i detta system som de svenska bankerna är mest aktiva och det är det system som är mest relevant för den svenska marknaden. För den svenska marknaden är det även relevant med aktieclearingen i LCH:s system Equityclear, där transaktioner från Nasdaq Stockholm AB clearas. Flödena i svenska kronor kan öka i LCH:s system. Värdena och riskerna i aktieclearingen är dock mindre än i clearingen av ränteswappar.

Efter den finansiella krisen 2008 och 2009 har central motpartsclearing fått ökad betydelse och flera regelverk kräver att transaktioner ska avvecklas genom en central motpart. Krav på avveckling genom central motpart finns i bl.a. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 av den 4 juli 2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 600/2014 av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012. Reglerna om kapitaltäckning ger också incitament för clearing genom central motpart.

LCH är den dominerande centrala motparten i EU och för vissa tillgångsslag finns det i dag inte något jämförbart alternativ.

Svenska aktörer bör ges förutsättningar för avveckling i system som inte omfattas av EU-regleringen

Som behandlas i avsnitt 3.1 finns i svensk rätt ett skydd mot rättsliga risker hänförliga till att en deltagare i ett anmält avvecklingssystem

kommer på obestånd. Det innebär att en svensk aktör, t.ex. en bank, som deltar i ett anmält avvecklingssystem kan garantera att t.ex. transaktioner inlagda i ett sådant system eller utförd nettning står sig gentemot anspråk från tredje man. En motsvarande garanti kan inte lämnas i förhållande till ett avvecklingssystem vars regler anger att lagen i en stat utanför EES ska tillämpas på systemet och som därför inte kan anmälas till Esma eller Eftas övervakningsmyndighet. För att t.ex. ett kreditinstitut ska kunna godtas som medlem i ett avvecklingssystem kan det vara av avgörande betydelse att en motsvarande garanti kan lämnas.

Om Storbritannien lämnar EU utan att ansluta sig till EES kommer avvecklingssystem som styrs av engelsk lag inte längre att omfattas av ett motsvarande skydd mot rättsliga risker, vare sig enligt de ovan nämnda EU-rättsakterna eller svensk rätt. Svenska deltagare kan då inte garantera att t.ex. transaktioner inlagda i ett av dessa system eller utförd nettning är hållbara gentemot anspråk från tredje man i en obeståndssituation. Detta kan göra att t.ex. svenska banker inte längre kan godtas som medlemmar i systemen.

De ovan beskrivna avvecklingssystemen är av stor betydelse ur ett svenskt perspektiv. Ett fortsatt deltagande i CLS är för svenska banker en nödvändighet ur såväl ett riskeliminerings- som ett konkurrensperspektiv. Ett fortsatt deltagande i LCH är för svenska banker och den svenska finansmarknaden av väsentlig vikt ur såväl ett riskeliminerings- som ett konkurrensperspektiv. Det kan inte heller uteslutas att det för svenska aktörer kan uppkomma behov av att delta i andra avvecklingssystem som inte omfattas av finalitydirektivet. Svenska aktörer bör mot denna bakgrund ges förutsättningar att kunna delta i avvecklingssystem som faller utanför reglerna i finalitydirektivet och krishanteringsdirektivet, dvs. system vars regler innebär att de tillämpar lagen i en stat utanför EU eller övriga EES.

4 Avvecklingssystem som inte omfattas av EU:s regelverk ska kunna likställas med sådana system

4.1 Likställda avvecklingssystem

Promemorians förslag: Finansinspektionen ska få besluta att ett utländskt avvecklingssystem, på vilket lagen i en stat utanför EES ska tillämpas, ska kunna likställas med ett avvecklingssystem som en stat inom EES har anmält till Esma eller till Eftas övervakningsmyndighet. Ett sådant system ska benämnas likställt avvecklingssystem.

Ett beslut om att ett avvecklingssystem ska vara ett likställt avvecklingssystem får fattas om

1. systemet tillgodoser de säkerhetskrav som är förenade med verksamheten och är organiserat på ett sådant sätt att deltagarnas ekonomiska ställning i systemet kan överblickas,

2. administratören står under betryggande tillsyn av en myndighet eller annat behörigt organ, och

3. det finns skäl att anta att Finansinspektionen löpande får tillgång till uppgifter om verksamheten.

Finansinspektionen ska fatta beslutet på ansökan av administratören av avvecklingssystemet och efter att ha gett Riksbanken tillfälle att yttra sig.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vad en ansökan om likställande av ett avvecklingssystem ska innehålla.

Skälen för promemorians förslag: Som behandlas i avsnitt 3.2 finns det skäl att utsträcka det skydd mot rättsliga risker som i dag gäller i förhållande till anmälda avvecklingssystem till vissa andra avvecklingssystem. Det innebär alltså att ett skydd motsvarande det som gäller i förhållande till avvecklingssystem som en stat inom EES anmält till Esmas eller till Eftas övervakningsmyndighet bör kunna gälla i förhållande till andra avvecklingssystem. De avvecklingssystem som inte kan anmälas till Esmas eller Eftas övervakningsmyndighet är sådana vars regler anger att lagen i en stat utanför EES ska tillämpas på systemet (se artikel 2 a i finalitydirektivet).

Svenska aktörer bör ges förutsättningar att delta i avvecklingssystem som tillämpar lagen i en stat utanför EES. För att åstadkomma detta bör det införas en möjlighet att likställa skyddet för sådana system med det som gäller i förhållande till anmälda avvecklingssystem. Regleringen bör utformas på ett så enkelt sätt som möjligt. Ett utländskt avvecklingssystem som inte omfattas av den nuvarande regleringen bör därför kunna likställas med sådana system och behandlas på samma sätt som dem. Det förhållandet att ett avvecklingssystem likställs bör innebära att samtliga bestämmelser till skydd mot rättsliga risker som i dag gäller i förhållande till anmälda avvecklingssystem ska gälla i förhållande till det likställda systemet (se särskilt de bestämmelser som anges i avsnitt 3.1). System som i dag inte kan uppfylla kriterierna för anmälda avvecklingssystem bör därför kunna vara likställda avvecklingssystem och omfattas av de bestämmelser som gäller för anmälda avvecklingssystem.

För att det ska komma i fråga att likställa ett utländskt avvecklingssystem med sådana som omfattas av nuvarande reglering bör det krävas att avvecklingssystemet har sådana regler och en sådan konstruktion att det finns ett betryggande skydd mot systemrisker (jfr prop. 1999/2000:18 s. 49). Ett motsvarande krav kan uttryckas som att systemet ska tillgodose de säkerhetskrav som är förenade med verksamheten och vara organiserat så att deltagarnas ekonomiska ställning i systemet kan överblickas (jfr 7 § lagen om avvecklingssystem och samma prop. s. 102). Genom ett sådant krav kommer Finansinspektionen att kunna anpassa prövningen till förutsättningarna i det enskilda fallet.

Administratören av avvecklingssystemet bör stå under betryggande tillsyn i ett annat land. Så är fallet om systemet drivs med stöd av tillstånd från en myndighet som kan vidta ändamålsenliga åtgärder i syfte att systemet ska tillgodose kraven på skydd mot systemrisker. Ett utländskt avvecklingssystem kan dock drivas av olika typer av administratörer, t.ex. clearingorganisationer eller banker, och vara

reglerade på olika sätt. Några närmare krav på att administratören ska ha tillstånd för viss verksamhet eller stå under tillsyn i viss form bör därför inte ställas upp. Det får i det enskilda fallet bedömas om tillsynen är betryggande.

Finansinspektionen bör ha tillgång till löpande information om verksamheten i avvecklingssystemet. Ett sätt att säkerställa att Finansinspektionen får tillräcklig information är att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om vilka upplysningar administratören av avvecklingssystemet ska lämna till inspektionen (se avsnitt 4.3). Eftersom det är fråga om avvecklingssystem med en administratör som står under tillsyn i utlandet bör Finansinspektionen även kunna få tillräcklig information på annat sätt, t.ex. genom arrangemang mellan inspektionen och administratören eller en utländsk tillsynsmyndighet. En ytterligare förutsättning för att Finansinspektionen ska få besluta om likställande av ett avvecklingssystem bör därför vara att det finns skäl att anta att inspektionen kommer att löpande få tillgång till uppgifter om verksamheten.

Prövningen av om kraven för att ett avvecklingssystem ska likställas med ett avvecklingssystem som omfattas av EU:s regelverk är uppfyllda bör göras av Finansinspektionen efter att Riksbanken har fått tillfälle att yttra sig, vilket motsvarar den ordning som i dag gäller för godkännande av svenska avvecklingssystem (3 § lagen om avvecklingssystem). Ett beslut om likställande av ett avvecklingssystem förutsätter att Finansinspektionen har ett tillräckligt underlag för att bedöma om förutsättningarna är uppfyllda. En ansökan om likställande bör därför få göras av den som är administratör för avvecklingssystemet. När det gäller de närmare kraven på underlaget för prövningen – dvs. vad ansökan om likställande ska innehålla – bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter.

4.2 Underrättelse till behöriga myndigheter inom EES

Promemorians förslag: Finansinspektionens skyldighet att vid beslut om konkurs eller företagsrekonstruktion avseende en deltagare i ett anmält avvecklingssystem underrätta Europeiska systemrisknämnden, Esma och de behöriga myndigheter som utsetts av en stat inom EES ska inte gälla med avseende på en deltagare i ett likställt avvecklingssystem.

Skälen för promemorians förslag: Finansinspektionen har i dag en i lag angiven skyldighet att underrätta den eller de myndigheter som respektive stat inom EES anmält till Europeiska kommissionen eller till Eftas övervakningsmyndighet som behörig mottagare av en sådan underrättelse (11 § lagen om avvecklingssystem). Även Europeiska systemrisknämnden och Esma ska omedelbart underrättas. Bestämmelserna genomför regler i finalitydirektivet i svensk rätt (se prop. 1999/2000:18 s. 103 och prop. 2011/12:70 s. 44 f.).

Enligt förslaget i denna promemoria ska med ett likställt avvecklings-system avses ett avvecklingssystem som inte har anmälts till Esmas eller till Eftas övervakningsmyndighet av en stat inom EES (se avsnitt 4.1). Det finns för närvarande inte skäl att införa en skyldighet för Finansinspektionen att till behöriga myndigheter i andra stater, Europeiska systemrisknämnden eller Esmas lämna underrättelser med avseende på deltagare i ett sådant system.

4.3 Uppgiftsskyldighet

Promemorians förslag: Administratören av ett godkänt eller likställt avvecklingssystem ska lämna Finansinspektionen nödvändiga upplysningar om verksamheten enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Administratören ska därutöver lämna Finansinspektionen de upplysningar som inspektionen begär. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka upplysningar som ska lämnas och när de ska lämnas.

Skälen för promemorians förslag: Finansinspektionen övervakar efterlevnaden av lagen om avvecklingssystem (14 §). Enligt den lagen får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen, meddela närmare föreskrifter om skyldighet för administratörer av godkända avvecklingssystem att lämna Finansinspektionen nödvändiga upplysningar om verksamheten (14 § andra stycket 2). Några sådana föreskrifter har dock inte meddelats. Någon upplysningsskyldighet för administratörer av godkända avvecklingssystem kan därför inte anses följa av lagen. För sådana institut som kan komma i fråga som administratörer av godkända avvecklingssystem – dvs. clearingorganisationer, värdepapperscentraler, kreditinstitut och värdepappersbolag – finns dock bestämmelser om uppgiftsskyldighet i de rörelselagar som gäller för administratörernas respektive verksamhet (se 23 kap. 2 § lagen [2007:528] om värdepappersmarknaden, 9 kap. 3 § lagen [1998:1479] om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument och 13 kap. 3 § lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse). Uppgiftsskyldigheten för godkända avvecklingssystem omfattar både uppgifter enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av rörelselagarna och uppgifter som Finansinspektionen därutöver begär.

I fråga om administratörer av likställda avvecklingssystem bör det finnas en möjlighet för Finansinspektionen att begära upplysningar om verksamheten för att kontrollera att förutsättningarna för likställande är uppfyllda. Det är lämpligt att bestämmelsen utformas på samma sätt som i andra lagar på finansmarknadsområdet, dvs. upplysningsskyldigheten bör följa direkt av lagen. På samma sätt som i andra lagar bör det även finnas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka upplysningar som ska lämnas och när de ska lämnas. Bestämmelserna bör omfatta administratörer av såväl likställda som godkända avvecklingssystem.

4.4 Avgifter

Promemorians förslag: Finansinspektionen ska få ta ut avgifter för prövning av ansökningar om likställande av avvecklingssystem. Regeringen ska få meddela föreskrifter om sådana avgifter.

Skälen för promemorians förslag: För prövning av en ansökan om godkännande av ett avvecklingssystem ska sökanden betala en avgift (15 § lagen om avvecklingssystem). Detsamma bör gälla för prövningen av en ansökan om att ett avvecklingssystem ska vara ett likställt avvecklingssystem. Storleken på avgiften bör liksom andra avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen bestämmas i föreskrifter som meddelas av regeringen. Bestämmelser om sådana avgifter finns i dag i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen. Avgiften för prövning av ett ärende om godkännande av avvecklingssystem uppgår i dag till 65 000 kronor.

4.5 Ändring av beslut om likställande

Promemorians förslag: Finansinspektionen ska besluta att ett likställt avvecklingssystem inte längre ska vara ett sådant avvecklingssystem om förutsättningarna för likställande inte längre är uppfyllda eller om administratören begär det.

Skälen för promemorians förslag: Förhållandena vid beslutet om att ett avvecklingssystem ska vara ett likställt avvecklingssystem kan förändras. Finansinspektionen bör därför kunna fatta beslut om att ett likställt avvecklingssystem inte längre ska vara ett sådant system. Ett beslut av denna innebörd kan antas få betydande konsekvenser för svenska deltagare i systemet. Det bör därför i princip komma i fråga endast vid betydande förändringar i förutsättningarna för ett beslut om likställande, t.ex. om administratörens verksamhetstillstånd återkallas i hemlandet. Ett beslut om att ett likställt avvecklingssystem inte längre ska vara ett sådant system bör också kunna fattas om administratören begär det.

4.6 Överklagande

Promemorians förslag: Finansinspektionens beslut i fråga om likställande av avvecklingssystem ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Skälen för promemorians förslag: Beslut enligt lagen om avvecklingssystem får överklagas till allmän förvaltningsdomstol (17 §). Detsamma bör gälla i fråga om beslut enligt de bestämmelser som föreslås i denna promemoria. Överklagande skulle kunna vara aktuellt när det gäller ett beslut om att avslå en ansökan om att ett avvecklingssystem ska vara ett likställt avvecklingssystem eller ett beslut om att ett likställt avvecklingssystem inte längre ska vara ett sådant system.

5 Ikräftträdande- och övergångsbestämmelser

Promemorians förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2019.

Finansinspektionen ska få pröva ansökningar om likställande av avvecklingssystem före ikräftträdandet. Ett beslut om likställande ska gälla tidigast från ikräftträdandet. Finansinspektionen ska få ta ut avgifter för ansökningar om som kommit in före ikräftträdandet.

Skälen för promemorians förslag: Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 januari 2019.

Storbritannien kan enligt nuvarande tidplan förväntas lämna EU i mars 2019. För att svenska aktörer vid den tidpunkten ska kunna delta i avvecklingssystem som faller utanför regleringen i finalitydirektivet och krishanteringsdirektivet är det önskvärt att Finansinspektionen kan pröva ansökningar om likställande innan bestämmelserna träder i kraft och att inspektionen för detta inte använder anslagsmedel som är avsedda för tillsynsverksamhet. Finansinspektionen bör därför få ta ut avgifter för prövning av sådana ansökningar. Detta bör dock förutsätta att riksdagen dessförinnan har fattat beslut om de aktuella lagändringarna och att dessa har utfärdats och därigenom offentliggjorts. Något beslut om tillstånd ska under alla förhållanden inte gälla förrän tidigast den 1 januari 2019.

6 Förslagets konsekvenser

Om Storbritannien lämnar EU utan att ansluta sig till EES kommer vissa avvecklingssystem inte längre att omfattas av ett sådant skydd mot rättsliga risker som gäller enligt den EU-reglering som har genomförts i svensk rätt. Svenska deltagare kan då inte garantera att t.ex. transaktioner inlagda i ett sådant system eller utförd netting står sig gentemot anspråk från tredje man i en obeståndssituation. Detta kan göra att t.ex. svenska banker inte längre kan godtas som medlemmar i aktuella avvecklingssystem. Två avvecklingssystem är av särskild betydelse för de svenska finansmarknaderna, CLS och LCH. Ett fortsatt deltagande i CLS för svenska banker bedöms som en absolut nödvändighet ur såväl ett riskeliminierungs- som ett konkurrensperspektiv. Ett fortsatt deltagande i LCH för svenska banker och andra aktörer på den svenska finansmarknaden bedöms vara av väsentlig vikt ur såväl ett riskeliminierungs- som ett konkurrensperspektiv. Förslagen i denna promemoria syftar till att ge svenska aktörer förutsättningar för fortsatt deltagande i avvecklingssystem som t.ex. CLS och LCH.

Förslagen innebär att det införs en nationell lösning på ett problem som beror på att Storbritannien kan förväntas lämna EU och, såvitt känt i nuläget, inte heller avser att ansluta sig till EES. Det är möjligt att ändringar kommer att göras i berörd EU-rättsakt (finalitydirektivet). Det kan dock inte förväntas att sådana ändringar kommer att hinna göras i tid till

Storbritannien förväntas lämna EU. Ändringar i den berörda EU-rättsakten förutsätter vidare genomförande i svensk rätt, vilket ytterligare fördröjer en lösning på problemet. Rättsakten ger dock i sin nuvarande utformning möjligheter till en sådan nationell lösning som föreslås.

Om det inte görs några ändringar i svensk rätt kan svenska företag komma att vägras medlemskap i betydelsefulla clearingsystem, vilket skulle försämra funktionen på den svenska finansmarknaden och, särskilt när det gäller valutamarknaden, minska den finansiella stabiliteten. Negativa konsekvenser skulle uppkomma för både finansiella och icke-finansiella företag.

De som berörs av förslagen i promemorian är, förutom de utländska avvecklingssystem som kan komma i fråga som likställda avvecklingssystem, i första hand aktörer på den svenska finansmarknaden. Det gäller dels de svenska storbankerna som direktmedlemmar i berörda utländska avvecklingssystem, dels andra företag som är aktiva på finansmarknaderna som utnyttjar avvecklingssystemen genom direktmedlemmarna, t.ex. andra banker, fondbolag och försäkringsföretag. När det gäller prövningen av frågor om likställande av avvecklingssystem berörs Finansinspektionen och Riksbanken samt, vid eventuella överklaganden av Finansinspektionens beslut, de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Förslagen innebär att berörda företag ska kunna utnyttja vissa avvecklingssystem på samma sätt som i dag. De bedöms inte medföra kostnader eller negativa konsekvenser för berörda företag. Om åtgärderna inte vidtas kan det för berörda företag däremot förväntas uppstå behov av förändringar av verksamheten och därmed förenade kostnader. Om åtgärderna inte vidtas kan det också förväntas få negativa konsekvenser för berörda företag ur riskeliminierungs- och konkurrensperspektiv. Regleringen är inte sådan att den kräver särskilda hänsyn till små företag.

De kostnader som uppkommer för Finansinspektionen vid prövning av ansökningar ska enligt förslaget täckas av avgifter som inspektionen tar ut av de sökande. Dessa avgifter får Finansinspektionen disponera. Andra åtgärder i förhållande till likställda avvecklingssystem förväntas inte nämnvärt öka kostnaderna för Finansinspektionen eller andra myndigheter och kan hanteras inom beslutade ramar.

Förslagen i promemorian innebär att det i svensk rätt införs en reglering som går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU men är förenlig med EU-rätten. När det gäller tidpunkten för ikraftträdande tas hänsyn till den tidpunkt då Storbritannien förväntas lämna EU (se avsnitt 5). Några särskilda informationsinsatser bedöms inte nödvändiga.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden

2 §

Paragrafen innehåller definitioner av olika termer som förekommer i lagen.

Definitionen av termen anmält avvecklingssystem utvidgas så att den omfattar även ett utländskt avvecklingssystem som Finansinspektionen enligt nya 7 a § beslutat ska vara ett likställt avvecklingssystem. Det innebär att bestämmelserna om anmälda avvecklingssystem i denna lag liksom i lagen om handel med finansiella instrument (se 1 kap. 1 § den lagen) gäller även i förhållande till likställda avvecklingssystem. Det tas även in en definition av likställt avvecklingssystem.

Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

7 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om likställda avvecklingssystem.

Innebörden av att ett avvecklingssystem är ett likställt avvecklingssystem är att de bestämmelser som rör anmälda avvecklingssystem gäller även i förhållande till ett sådant system (jfr den utvidgade definitionen av anmält avvecklingssystem i 2 §).

I *första stycket* anges att Finansinspektionen får besluta att ett utländskt avvecklingssystem ska vara ett likställt avvecklingssystem. De utländska avvecklingssystem som kan komma i fråga är sådana vars regler innebär att lagen i en stat utanför EES ska tillämpas på systemet, dvs. sådana system som inte omfattas av reglerna i finalitydirektivet och den nuvarande definitionen av anmälda avvecklingssystem. Av första stycket följer också att ansökan om att ett avvecklingssystem ska vara ett likställt avvecklingssystem ska göras av administratören av systemet. I 2 § finns en definition av administratör.

I *andra stycket* anges förutsättningarna för ett beslut om att ett utländskt avvecklingssystem ska vara ett likställt avvecklingssystem. Enligt *punkt 1* ska avvecklingssystemet ha sådana regler och en sådan konstruktion att det finns ett betryggande skydd mot systemrisk (jfr prop. 1999/2000:18 s. 49 och 102). Kravet är utformat så att Finansinspektionen ska ha utrymme att anpassa prövningen till förutsättningarna i det enskilda fallet. Av *punkt 2* följer att administratören av ett avvecklingssystem ska stå under betryggande tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ. Så är fallet om systemet drivs med stöd av tillstånd från en myndighet som kan vidta ändamålsenliga åtgärder i syfte att systemet ska tillgodose kraven på skydd mot systemrisk. Kravet innebär dock inte att administratören ska ha tillstånd för viss verksamhet eller stå under tillsyn i viss form. Det får i det enskilda fallet bedömas om tillsynen är betryggande. Kravet i *punkt 3* innebär att det ska finnas skäl

att anta att Finansinspektionen efter ett beslut om likställande får information om verksamheten i avvecklingssystemet. Sådan information kan Finansinspektionen få på olika sätt, t.ex. genom upplysningar som administratören lämnar enligt föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet i 18 § 2 eller arrangemang mellan inspektionen och administratören eller en utländsk tillsynsmyndighet.

Föreskrifter om vad en ansökan om likställande ska innehålla kan meddelas med stöd av bemyndigandet i 18 § 1.

Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

11 §

I paragrafen regleras Finansinspektionens underrättelseskyldighet om beslut om konkurs eller företagsrekonstruktion som avser deltagare i ett anmält avvecklingssystem.

I paragrafen görs ett tillägg som innebär att skyldigheten inte gäller med avseende på deltagare i ett likställt avvecklingssystem.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

14 §

I paragrafen finns bestämmelser om tillsyn.

Ändringen innebär dels en språklig justering i *första stycket första meningen*, dels att andra och tredje styckena tas bort. Bestämmelser som motsvarar nuvarande andra stycket tas i stället in i nya 14 a § andra stycket. Bestämmelser om skyldighet att lämna upplysningar och bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas tas i stället in i nya 14 a § första stycket och 18 § 2.

14 a §

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om upplysningar som administratörer av avvecklingssystem ska lämna till Finansinspektionen.

Enligt *första stycket* ska administratören av ett avvecklingssystem lämna Finansinspektionen upplysningar om sin verksamhet enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag eller på begäran. Skyldigheten är inte förknippad med några sanktioner (se dock 16 § och nya 17 §). För administratörer av godkända avvecklingssystem innebär bestämmelserna i första stycket inte någon ändring i sak eftersom motsvarande uppgiftsskyldighet gäller även enligt de rörelselagar som reglerar administratörernas verksamhet (jfr 14 §). Föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas och när de ska lämnas kan meddelas med stöd av bemyndigandet i nya 18 § 2.

Andra stycket motsvarar nuvarande 14 § andra stycket.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

15 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om avgifter till Finansinspektionen.

Första meningen justeras redaktionellt. Ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om ansökningsavgifter tas i stället in i nya 18 § 3. I sak innebär ändringen att Finansinspektionen får ta ut

avgifter även för ansökningar om att ett avvecklingssystem ska vara ett likställt avvecklingssystem.

Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

17 §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om beslut att ett likställt avvecklingssystem inte längre ska vara det.

Ett beslut om att ett likställt avvecklingssystem inte ska vara ett sådant system bör i princip komma i fråga endast vid betydande förändringar i förutsättningarna för ett beslut om likställande (enligt 7 a §). Ett sådant beslut kan också fattas om administratören begär att avvecklingssystemet inte längre ska vara ett likställt avvecklingssystem.

Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

18 §

Paragrafen, som är ny, innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter. Motsvarande bemyndiganden finns i nuvarande lydelse i 14 § tredje stycket och 15 §.

Enligt *punkt 1* kan föreskrifter meddelas om vad en ansökan om godkännande eller likställande av avvecklingssystem ska innehålla.

De föreskrifter som kan meddelas med stöd av *punkt 2* avser upplysningar som en administratör av ett godkänt eller likställt avvecklingssystem är skyldig att lämna enligt nya 14 a §.

Av *punkt 3* följer att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om avgifter för prövning av ansökningar enligt 15 § första meningen.

Övervägandena finns i avsnitten 4.1, 4.3 och 4.4.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *punkt 1* anges när lagen träder i kraft.

Punkt 2 innebär att Finansinspektionen har möjlighet att pröva ansökningar om likställande även innan lagen har trätt i kraft och ta ut avgifter för prövningen. Ett beslut om likställande kan dock gälla tidigast från ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 5.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:1016) om resolution

2 kap.

1 §

Paragrafen innehåller definitioner av olika termer som förekommer i lagen.

Definitionen av termen anmänt avvecklingssystem ändras så att den hänvisar till definitionen i 2 § lagen om avvecklingssystem. Definitionen

i den paragrafen utvidgas så att den omfattar även ett utländskt avvecklingssystem som Finansinspektionen enligt nya 7 a § samma lag beslutat ska vara ett likställt avvecklingssystem (se författningskommentaren till 2 § lagen om avvecklingssystem). Det innebär att bestämmelserna om anmälda avvecklingssystem i lagen gäller även i förhållande till likställda avvecklingssystem.

Övervägandena finns i avsnitt 4.1.